

En la mort d'un romanista internacional

Bibliografia selecta

L'humanisme català (1934)

Juan Boscán y su cancionero barcelonés (1945)

La chanson de geste (1952)

Caballeros andantes españoles (1966)

El combate imaginario (amb Vargas Llosa, 1972)

Los trovadores (1982)
Aproximacions al Tiran lo Blanc (1990)

Vidas y retratos de trovadores (1995)

Cervantes en Barcelona (1989)

Quinze generacions d'una família catalana (1999)

Para leer a Cervantes (2003)

Viure la literatura

A *Quinze generacions d'una família catalana* (Quaderns Crema), Riquer recorre la història de Catalunya a través dels seus avantpassats, però el llibre s'aturava a les portes del segle XX. Cristina Gatell i Glòria Soler van completar la llacuna amb *Viure la literatura* (La Magrana), premi Gaziel que concedeixen la Fundació Comte de Barcelona i RBA. A la foto, les guanyadores al costat de Martí de Riquer en l'acte d'entrega del premi, l'any 2007

L'home que va divulgar internacionalment la literatura medieval catalana

Cavaller de les lletres

ALBERT HAUF

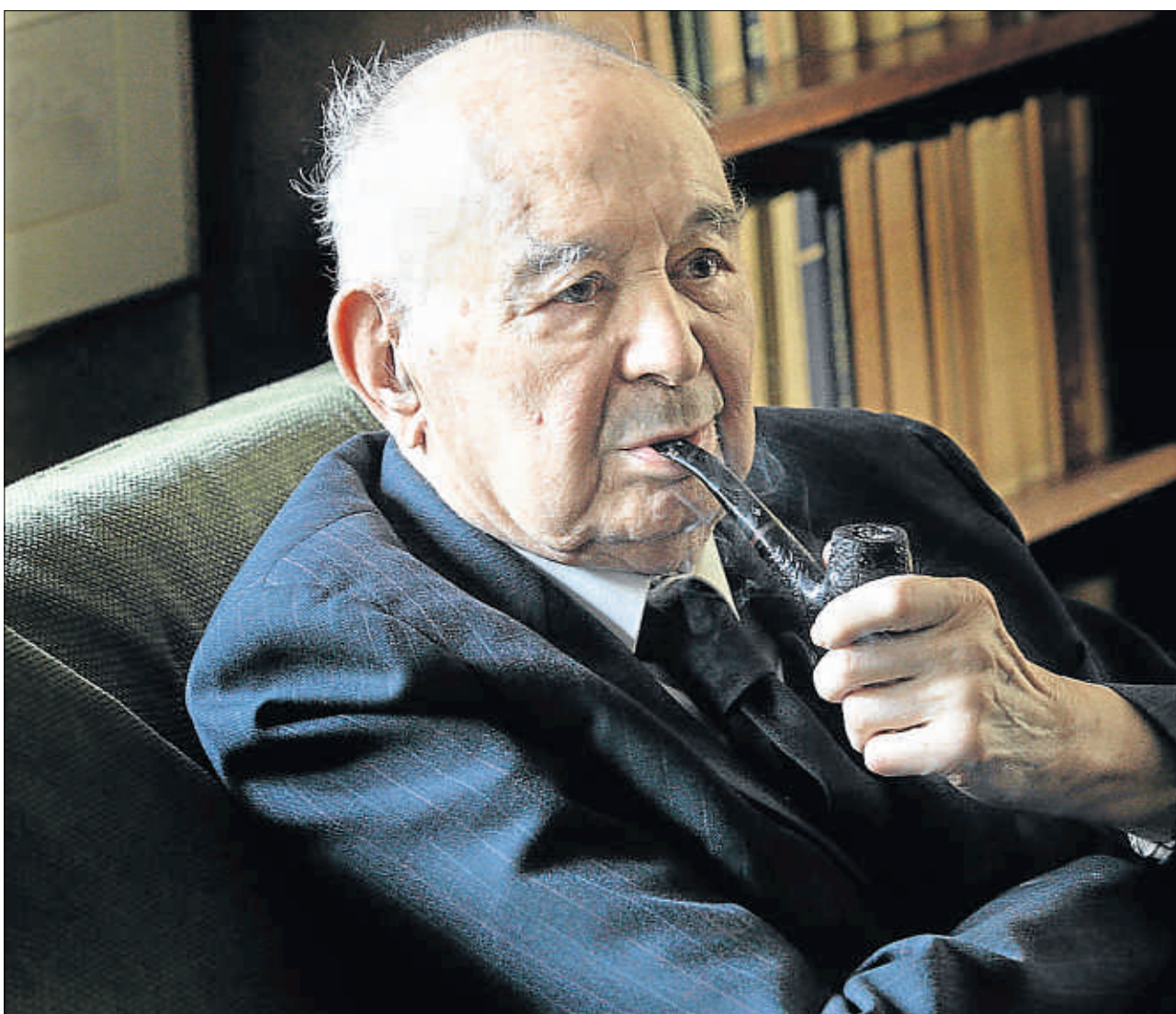
Martí de Riquer pertany a una estirp d'arrels molt profundes. I tanmateix, poques persones hi ha menys afectades per l'ostentació petulant de la noblesa de bressol, o d'una saviesa, o noblesa d'esperit, aconseguida a títol personal com a fruit madurat d'una llarga vida de treball intel·ligent.

Ja en dos importants treballs del 1941, demostra la influència dels autors catalans, en especial la de la poesia d'Ausiàs March en els autors castellans, incidint en la importància de la Corona d'Aragó com a porta sempre oberta a les influències italianes i franceses. Els dos estudis marquen ja el que serà la tendència a construir ponts de contacte, al

marge de les barreres culturals i lingüístiques que llavors es tractaven d'imposar.

Gràcies a la seva pacient investigació, va saber superar el silenci d'una història que parla a aquells que saben obrar el miracle de fer-la parlar. Qui hagi acompanyat Riquer en alguna de les seves excursions al Berguedà, o a qualsevol dels castells catalans que ell ha contribuït a estudiar, o hagi tingut la sort d'acompanyar el seu caminar resolt pels carrers de la Barcelona medieval escoltant les explicacions que feia, sap molt bé fins on pot arribar l'evocadora fascinació de la seva paraula, capaç de donar vida a les pedres més recòndites.

Els estudiants apreníem que és impossible entendre *El Cantar de Mio Cid* sense haver conegut la *Chanson de Roland*; ni la poesia de Petrarca, d'Ausiàs March o

El medievalista, al seu domicili de Barcelona

JORDI LLOVET

Amb Martí de Riquer desapareix l'últim mestre de les universitats catalanes. Arrabassats del *saeculum* per la cansada parca els enormes Vicenç Vives, Miquel Batllori, José Manuel Blecua, José María Valverde –aquest company de Riquer en tants combats editorials–, Antoni Vilanova, Joan Vernet o Francesc Gomà, entre molts altres, les nostres universitats, i amb elles, per extensió, la nostra societat, queden òrfenes d'aquests grans valors que guien, aconsellen i il·luminen les generacions que les succeeixen. En el cas de Riquer, en especial, aquest magisteri ha estat enormement fructífer, atès que va arribar a la càtedra a una edat primerenca i que van passar per les seves aules desenes de promocions d'estudiants. Entre ells es troben professors d'enorme categoria i investigadors d'un prestigi indiscutible. Però no és el mateix ser un gran investigador, i fins i tot un profes-

sor vocacional i entregat, que ser un mestre.

Per molt que la qüestió molesti els modernistes integrats i intel·lectuals orgànics dels nostres dies, el magisteri que encara va practicar Martí de Riquer estava basat, encara que semblés insòlit i incomprendible, en una tradició que arrenca de la fundació mateixa de la universitat europea, és a dir, en els segles que Riquer va estudiar amb tanta excel·lència i simpatia. Tant els col·legis cardenalícs com les escoles universitàries medievals, base de la fundació dels grans centres de saber inaugurats al segle XII, van ser llocs on la lliçó magistral, avui tan injuriada (sense raó, perquè tenim encara molt bons professors), s'impartia sota el paraigua

El romanista va ser l'exemple de professor que il·lumina les generacions que el succeeixen

L'últim mestre

d'una autoritat que, en la vida universitària, no va ser discutida, tan sols modelada, entre la Universitat de Bolonya quan es va fundar i la Universitat de París arran dels fets del 1968. Fins aquesta data, aproximadament, els grans mestres compartien amb les jerarquies eclesiàstiques un respecte –per no dir una devoció– mai cec, però sí ferm i con-

No és el mateix ser un gran investigador o un professor vocacional que un gran mestre

fiat. Aquests grans senyors de l'ensenyament, no només en el camp de les lletres sinó també el de les ciències, van estar sempre emparats per una dignitat que, d'una banda, es guanyaven a pols amb el seu comportament i la seva saviesa, però, de l'altra, gràcies a unes determinades estructures socials i a la supervivència dels sòlids postulats de la religió i l'aristocràcia espiritual, una cosa que els permetia treballar amb assossec, dictar les seves classes amb eloqüència segura, ser admirats pels seus alumnes i per les institucions i investigar amb una folgada legitimitat. Això sí: la divisa que presidia l'activitat d'aquests mestres va ser, segons deia i repetia Martí de Riquer, la que Juvenal, a les *Sàtires*,

XIV, 47, exposa d'aquesta manera elemental: "Maxima debetur puero reverentia". La deferència que Riquer va manifestar sempre cap als seus alumnes es va veure, alhora, compensada amb el respecte que la universitat, també la societat culta, va observar cap a la seva persona.

No pot dir-se que les institucions sàvies de Catalunya, com és el cas de l'Institut d'Estudis Catalans, correspongués d'una forma adequada a l'enorme valor de l'obra històrico-filològica de Martí de Riquer –qui, amb enorme generositat, no va dubtar a pronunciar la *laudatio* del seu gran col·lega jesuïta quan aquest va ser investit pluri-doctor-honoris causa a Santa Maria del Mar, enmig d'una parafernàlia político-universitària que va incomodar tots dos–; però, com acostuma a passar quan la vida és generosa amb un investigador i un professor de la seva talla, ja es van encarregar altres corporacions espanyoles i internacionals de retre a Martí de Riquer el tribut que mereixia.●